

PASTABŲ IR PASIŪLYMŲ DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 4.103 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3334 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 351, 352, 353, 354, 355, 357, 359 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3333“ (TAIS REGISTRACIJOS NR. 24-2732) PROJEKTO DERINIMO LENTELĖ

([Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.103 s... \(lrs.lt\)“](#))

Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Pasiūlymų ir pastabų vertinimas
LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA		
1.	<p>Nutarimo projekto 1.4 papunktyje dėstoma, kad Statybos įstatyme patikslinus savavališkos statybos apibrėžtį, tikslintinas ir Projekto Nr. 1 1 straipsnis, o pats Civilinio kodekso 4.103 straipsnio pakeitimas įsigaliojotų 2024 m. gegužės 1 d. (Nutarimo projekto 1.5 papunktis). Teisingumo ministerijos nuomone, Nutarimo projekto 1.4 papunkčiu pasiūlyti Civilinio kodekso 4.103 straipsnio pakeitimai atitinka jau šiuo metu galiojančio Statybos įstatymo 2 straipsnio 46 dalyje apibrėžtą savavališkos statybos sąvoką, todėl nėra tikslinga atidėti Civilinio kodekso 4.103 straipsnio pakeitimo įsigaliojimą iki 2024 m. gegužės 1 d. Atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projekto 1.4 papunkčiu siūlomas teisinio reguliavimo pakeitimas gali įsigalioti iš karto priėmus Projektą Nr. 1, siūlytina atsisakyti Nutarimo projekto 1.5 papunkčio. Atitinkamai tikslintinas Nutarimo projekto 2.4 papunktyje siūlomas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 351, 352, 353, 354, 355, 357, 359 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3333 (toliau – ANK projektas) 9 straipsnis, atsisakant jo 1 dalies.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Atsižvelgta. Patikslinta:</p> <p>1.4. Pažymėtina, kad teisinio reguliavimo pokyčiai, numatyti projekte, atsižvelgiant į teisės aktų taikymo metu praktikoje susiklosčiusią situaciją, reikalingi skubiai, todėl siūlytina pakeisti Projekto Nr. 1 įsigaliojimo datą, nurodant, kad Civilinio kodekso 4.103 straipsnio 1 dalies pakeitimas įsigaliojotų iš karto priėmus Projektą Nr. 1.</p> <p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad Statybos įstatymo (Statybos įstatymo 18 straipsnio 7 dalies 8 punkto ir 56 straipsnio) pakeitimas planuojama, kad įsigaliojotų 2024 m. gegužės 1 d. todėl Projekto Nr. 2 1, 2, 3, 4, 5 ir 6 straipsnių pakeitimai turėtų įsigalioti 2024 m. gegužės 1 d.</p> <p>Nutarimo projekto 2.4 papunktis išdėstytas taip:</p> <p>2.4. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtintą sistemiškumo principą ir į tai, kad pokyčiai dėl teisės aktų taikymo dėl praktikoje susiklosčiusios situacijos reikalingi skubiai, siūlytina, kad Projekto Nr. 2 7 straipsnis įsigaliojotų iš karto priėmus Projektą Nr. 2, kiti Projekto Nr. 2 straipsniai įsigaliojotų 2024 m. gegužės 1 d., išskyrus šio projekto 8 straipsnį, kuris įsigalioja 2024 m. lapkričio 1 d. Atsižvelgiant į tai, siūloma pakeisti Projekto Nr. 2 9 straipsnį jį išdėstant taip:</p>

		„9 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas 1. Šio įstatymo 1, 2, 3, 4, 5 ir 6 straipsniai įsigalioja 2024 m. gegužės 1 d. 2. Šio įstatymo 8 straipsnis įsigalioja 2024 m. lapkričio 1 d.“
LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA		
2.	<p>Siūlomu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 351, 352, 353, 354, 355, 357, 359 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3333 (toliau – Įstatymo projektas) 359 straipsnio keitimo projektu Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija) įgytų teisę tolimesnei kontrolei ir sankcijų taikymui pagal ANK 359 medžiagą perduoti savivaldai. Tai didintų administracinę naštą savivaldai (statinių naudojimo priežiūros vykdytojams), kuriai tektų kontroliuoti Inspekcijos surašytų privalomųjų nurodymų vykdymo kontrolę. Administracinė našta padidėtų ir Inspekcijos tikrintiems asmenims, nes savivaldybių statinių naudojimo priežiūros specialistai turėtų atlikti papildomus patikrinimus siekiant išsiaiškinti ar pastatas (patalpos) tikrai yra naudojamos, surašant faktinių duomenų patikrinimo vietoje aktus. Nustačius pastato (patalpų) naudojimo faktą, esant konstatuotai savavališkai statybai, asmenys papildomai ANK protokolų ir nutarimų surašymui būtų kviečiami į savivaldybių administracijas.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad pagal ANK 590 str. 3 d. „<i>Administracinio nusižengimo tyrimą atlikti privalo tos pačios institucijos, kuri užfiksavo šio administracinio nusižengimo požymių turinčią veiką arba kurioje buvo gautas pranešimas, aktas ar kitoks dokumentas, kuriuo užfiksuotas administracinio nusižengimo požymius turinčios veikos padarymas, pareigūnai, jei jos pareigūnams šio kodekso 589 straipsnyje suteikta teisė atlikti administracinio nusižengimo tyrimą.</i>“ Manome, kad Siekiant užtikrinti proceso ekonomiškumo, operatyvumo ir greitumo principus, Inspekcija turėtų taikyti ANK 359 straipsnį, todėl netikslinga Inspekcijos pradėtą tyrimą perduoti ANK nuobaudų pritaikymui kitai institucijai – savivaldybių administracijoms.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Pagal Teritorijų planavimo, statybos ir žemės naudojimo valstybinės priežiūros įstatymą statybos valstybinę priežiūrą atlieka Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcija (toliau – Inspekcija), o pagal Statybos įstatymą statinių naudojimo priežiūrą atlieka savivaldybių administracijos (vieni iš statinių naudojimo priežiūrą atliekančių viešojo administravimo subjektų), taigi įstatymiškai statybos priežiūra ir statinių naudojimo priežiūra yra išskirtos į dvi atskiras priežiūras, kurias atlieka skirtingi subjektai. Pažymėtina, kad dabartinėje sistemoje statinių naudojimo priežiūros praktika (pvz., naudojimo fakto nustatymas) formuoja savivaldybių administracijos, o ne Inspekcija. Tikėtina, kad jei statinių naudojimo priežiūrą atliktų du subjektai (nebaigtų statinių - Inspekcija, baigtų statinių – savivaldybių administracijos), tai būtų formuojamos dvi praktikos, todėl statinių naudojimo priežiūros sistemoje atsirastų daugiau neaiškumo. Atsižvelgiant į tai, nėra tikslinga tam tikrą dalį statinių naudojimo priežiūros atskirti ir priskirti Inspekcijai, kuri apamai tokios priežiūros neatlieka.</p> <p>Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad pasitaiko ir tokių atvejų, kai statinys pradedamas naudoti dėl įvairių priežasčių neatlikus visų statybos užbaigimo procedūrų ir tuomet savivaldybių administracijos neatlieka statinių naudojimo priežiūros, argumentuodamos, jog pagal Statybos įstatymą galima naudoti tik užbaigtą statinį. Tačiau akivaizdu, kad statinį įmanoma naudoti tik faktiškai jį pastačius (įrengus), o neatliktos statybos užbaigimo procedūros tik formaliai draudžia jį naudoti. Siūloma patikslinti projektus, kad statinių naudojimo priežiūra atliekama tuomet, kai statinys yra faktiškai naudojamas, nedarant išimčių, jei pats statinys dar nebaigtas arba pastatytas savavališkai.</p>
3.	<p>Patvirtinus pateiktą derinti Įstatymo projektą, Aplinkos ministras yra įpareigojamas iki 2024 m. balandžio 30 d. parengti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Atsižvelgiant į tai, prašome neužkrauti</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Statinio statybos pažeidimai ir statinio naudojimo pažeidimai nėra iš esmės tie patys pažeidimai.</p>

	savivaldai papildomos administracinės naštos ir nesukurti prievolės asmenis už iš esmės tą patį pažeidimą bausti kelis kartus pagal skirtingus ANK straipsnius, skirtingoms institucijoms, kai iš esmės visą tyrimą atlieka ir privalomąjį nurodymą dėl savavališkos statybos skiria būtent Inspekcija.	
4.	Atsižvelgiant į aukščiau teiktus argumentus, siūlome Inspekcijai surašant savavališkos statybos aktą/privalomąjį nurodymą, jį papildyti reikalavimu „ <i>nenaudoti statinio (jo dalies) ir nevykdyti jokios ūkinės ar kitokios veiklos</i> “, tokiu atveju viena institucija ir kontroliuotų jos pačios nustatytų reikalavimų vykdymą.	Neatsižvelgta Atsižvelgiant į vertinimus ir argumentus prie 4 pastabos, netikslinga tam tikrą dalį statinių naudojimo priežiūros atskirti ir priskirti kitam subjektui – Inspekcijai.
PASTABOS GAUTOS ELEKTRONINIU PAŠTU, PASTABAS PATEIKĖ FIZINIS ASMUO		
5.	ANK projekte nėra nei atsakymo, nei jokio argumentuoto pagrindimo (statistinių duomenų, tyrimų ir kt.), kodėl ir kaip abiejų projektų tiksluose nurodytas „siūlomas teisinio reguliavimo pokyčių... įgyvendinimas “ taps efektyvesniu , jeigu tik „padidinti baudas už pakartotinius savavališkos statybos atvejus“ ir „patikslinti, kad už statinio (jo patalpų) naudojimą nustačius Administracinių nusižengimų kodekso 351, 352, 353, 354, 355 straipsniuose nurodytus pažeidimus nustatytus pažeidimus taikoma administracinė atsakomybė“;	Neatsižvelgta Atkreiptinas dėmesys, kad ANK pakeitimo projektu taip pat padidinamos baudos už pranešimo apie statybos pradžią nepateikimą ir nustatomos baudos už informacijos apie pasamdytą subrangovą nepateikimą. Manytina, kad sugriežtinant/ar nustatant atsakomybę už minimum pažeidimus teisinio reguliavimo pokyčių įgyvendinimas taps efektyvesniu.
6.	ANK projekte padidinus baudas tik „už pakartotinius savavališkos statybos atvejus“, iki šiol galiojanti ir veikianti labai nedarni ir labai nelogiška ANK baudų sistema galutinai išsibalansuoja, tampa dar labiau fragmentiška ir nenuosekli;	Neatsižvelgta Atsižvelgiant į Vyriausybės nutarimo projekte (išvadoje) pateiktą statistiką, kurioje nurodytas pakartotinių pažeidimų kiekis, manytina, kad tikslinga didinti baudas už pakartotinius pažeidimus. Pažymėtina, kad Vyriausybės nutarimo projekte nurodoma, kad remiantis Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija) duomenimis, Inspekcija 2020–2023 metais atliko 12068 patikrinimus. Per nurodytą laikotarpį surašyta 1660 savavališkos statybos aktų. Pakartotinai savavališkos statybos aktai ir privalomieji nurodymai surašomi apie 20 procentų asmenų. Pažymėtina, kad kai kuriems asmenims nagrinėjamu laikotarpiu savavališkos statybos aktai ar privalomieji nurodymai pakartotinai surašyti dešimt ir daugiau kartų, be to, yra atvejų, kai šie dokumentai pakartotinai surašyti asmenims dvidešimt ir daugiau kartų. Atkreiptinas dėmesys, kad kai kurie statiniai statomi juos naudoti sezono metu. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes ir siekiant išvengti savavališkos

		statybos atvejų, pritartina baudų didinimui už pakartotinai daromus nusižengimus.
7.	<p>Labai didelės ANK projekte yra baudų „žirklys“ tiems patiems savavališkos statybos darbams, bet skirtingoms statinių kategorijoms. Pavyzdžiui savavališkos statybos statinių rekonstravimo atveju nesudėtingojo statinio bauda yra 60,0-300,0 eurų (skiriasi 5 kartus), o savavališkos statybos ypatingojo statinio baudos „žirklys“ yra 2900,0-5800,0 eurų (skiriasi tik 2 kartus);</p> <p>Projektuojamai ANK baudų sistemai trūksta pagrįstumo ir nuoseklumo visoms savavališkos statybos rūšims: tiek naujai statybai, tiek rekonstravimui, tiek kapitaliniam remontui, paprastajam remontui, tiek ir griovimui;</p> <p>Pavyzdžiui minimali bauda už pakartotinę savavališką naują statybą nesudėtingajam statiniui (bauda – 600,0 eurų) ir naujam ypatingajam statiniui (5500,0 eurų) skiriasi 9,17 kartus ir sudaro 4900,0 eurų;</p> <p>Minimali bauda už pakartotinį savavališką nesudėtingojo statinio rekonstravimą (bauda – 280,0 eurų) ir ypatingojo statinio (5500,0 eurų) rekonstravimą skiriasi 19,64 kartų ir sudaro 5220,0 eurų;</p> <p>Minimali bauda už pakartotinį savavališką nesudėtingojo statinio kapitalinį remontą (bauda – 180,0 eurų) ir ypatingojo statinio (3400,0 eurų) kapitalinį remontą skiriasi 18,89 kartų ir sudaro 3220,0 eurų;</p> <p>Minimali bauda už pakartotinį savavališką nesudėtingojo statinio paprastąjį remontą (bauda – 60,0 eurų) ir ypatingojo statinio (1100,0 eurų) paprastąjį remontą skiriasi 18,33 kartų ir sudaro 1040,0 eurų;</p> <p>Minimali bauda už pakartotinį savavališką nesudėtingojo statinio paprastąjį remontą (bauda – 60,0 eurų) ir ypatingojo statinio (1100,0 eurų) paprastąjį remontą skiriasi 18,33 kartų ir sudaro 1040,0 eurų;</p> <p>Minimali bauda už pakartotinį savavališką nesudėtingojo statinio paprastąjį remontą (bauda – 60,0 eurų) ir ypatingojo statinio (1100,0 eurų) paprastąjį remontą skiriasi 18,33 kartų ir sudaro 1040,0 eurų;</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>ANK galiojanti baudų sistema priklauso nuo statinių kategorijos ir padaryto pažeidimo sudėtingumo.</p>

	<p>Minimali bauda už pakartotinį savavaliinį nesudėtingojo statinio griovimą (bauda – 120,0 eurų) ir ypatingojo statinio (5000,0 eurų) griovimą skiriasi 18,33 kartų ir sudaro 1040,0 eurų;</p> <p>Analogiškai keistina padėtis ANK projekte yra ir dėl pakartotinės savavališkos statybos kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje, jų apsaugos zonose, konservacinės apsaugos prioriteto teritorijoje, kompleksinėje saugomoje teritorijoje ar pajūrio juostoje (nauja statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas, paprastas remontas, griovimas), kur minimalios baudų sumos, priklausomai nuo statinio kategorijos skiriasi net iki 5560,0 eurų arba 24,17 kartais (griovimo atvejis);</p>	
8.	<p>Jokio teisinio reguliavimo pokyčių efektyvesnio įgyvendinimo neatsiras kosmetiškai 500,0 eurų padidinus ANK projekte minimalios baudos dydį už pakartotinę naują savavaliinę statybą kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje, jų apsaugos zonose, konservacinės apsaugos prioriteto teritorijoje, kompleksinėje saugomoje teritorijoje ar pajūrio juostoje. Pagal ANK projektą šio nusižengimo baudos „žirklys“ būtų 5500,0-6000,0 eurų. Dabar yra 5000,0-6000,0 eurų.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad pati maksimaliausia bauda pagal šį ANK projektą už visų rūšių savavaliinius statybos darbus (ir pakartotinius nusižengimus) siekia tik 6000,0 eurų. Šia maksimalia 6000,0 eurų baudos suma pagal šį ANK projektą bus baudžiama tiek pakartotinė nauja neypatingojo ir ypatingojo statinio savavaliinė statyba, tiek ir tokia pat pakartotinė nauja neypatingojo ir ypatingojo statinio savavaliinė statyba kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje, jų apsaugos zonose, konservacinės apsaugos prioriteto teritorijoje, kompleksinėje saugomoje teritorijoje ar pajūrio juostoje;</p> <p>Už savavaliinius rekonstravimo darbus pagal šį ANK projektą maksimalia 6000,0 eurų bauda bus baudžiama keturis (4) kartus. Iš jų – tris (3) kartus dėl pakartotinių savavaliinių veiksmų;</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis ANK 25 straipsnio 2 dalimi bauda pagal šį kodeksą asmeniui gali būti skiriama ne mažesnė negu dešimt ir ne didesnė negu šeši tūkstančiai eurų bauda. Administraciniu nurodymu gali būti paskirta ne mažesnė negu penkių eurų bauda. Šio kodekso specialiosios dalies straipsnių sankcijose nurodomi minimalūs ir maksimalūs baudų, skiriamų išnagrinėjus administracinio nusižengimo bylą, dydžiai.</p>

	<p>Už savavališkus kapitalinio remonto darbus pagal šį ANK projektą maksimalia 6000,0 eurų bauda bus baudžiama du (2) kartus. Abu kartus dėl pakartotinių savavališkus veiksmų;</p> <p>Už savavališkus griovimo darbus pagal šį ANK projektą maksimalia 6000,0 eurų bauda bus baudžiama penkis (5) kartus. Iš jų – keturis (4) kartus dėl pakartotinių savavališkus veiksmų;</p> <p>Už pakartotinį „statinio (jo patalpų) naudojimą nustačius šio kodekso 351, 352, 353, 354, 355 straipsniuose nurodytus pažeidimus ir (ar) naudojimą pažeidžiant Lietuvos Respublikos statybos įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytus reikalavimus ir (ar) naudojimas ne pagal paskirtį, išskyrus atvejus, kai statinys (jo patalpos) naudojamas (naudojamos) ne pagal paskirtį Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais atvejais ir tvarka, pagal šį ANK projektą taip pat bus baudžiama maksimalia 6000,0 eurų bauda;</p>	
9.	<p>Tikslinga būtų peržiūrėti visus ANK nurodytų baudų už savavališkus statybą baudų dydžius ir, išsianalizavus visą baudų sistemą bei, svarbiausia, jos pagrindimą, padaryti kompleksinius baudų dydžių už savavališkus statybą ANK pakeitimus.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad baudos juridiniams asmenims nustatomos Statybos įstatyme, ši pastaba bus vertinama rengiant Statybos įstatymo ir ANK pakeitimų projektus.</p>
10.	<p>Pagrįstų abejonių kelia šiame ANK projekte (ir, deja, galiojančioje ANK redakcijoje) kai kurie nepaaiškinami, nepagrindžiami ir nepagrįstai maži savavališkus statybos darbų baudų dydžiai (30, 50, 60, 90, 120, 140, 230,... eurų), kurie ryškiai disonuoja su faktinėmis šiandieninių statybos darbų, medžiagų, butų ir būstų kainomis.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Tai dažniausiai yra minimalūs baudų dydžiai už pirmą kartą padarytus pažeidimus, už sudėtingesnius pažeidimus baudų dydžiai didesni.</p>